

Η οικονομία και το περιβάλλον

Επιμέλεια:

Γονιδάκης Κωνστανίνος

Κακαβιάτου Νεφέλη

Λάβδας Φίλιππος

Μπουραντώνη Σοφία

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1^ο

Πώς η ανάπτυξη φέρνει φτώχεια και οικολογική καταστροφή.

Σελίδα: 1

Κεφάλαιο 2^ο

Η κινητικότητα του κεφαλαίου

Σελίδα: 2

Κεφάλαιο 3^ο

Εμπόδια από τον καταναλωτισμό.

Σελίδα: 3-4

Κεφάλαιο 4^ο

Γιατί οι αγορές αποτυγχάνουν να προστατεύσουν το περιβάλλον.

Σελίδα: 5-6

Κεφάλαιο 5^ο

Ιδιαιτερότητες των οικονομικών της κλιματικής αλλαγής.

Σελίδα: 7-8

Κεφάλαιο 6^ο

Υπολογίζοντας το κόστος και το όφελος.

Σελίδα: 9-10

Βιβλιογραφία

Σελίδα: 11

Πώς η ανάπτυξη φέρνει φτώχεια και οικολογική καταστροφή

Προτού διερευνήσουμε πώς συνδέεται η παγκόσμια ανάπτυξη με τη φτώχεια και την περιβαλλοντική υποβάθμιση πρέπει να πούμε λίγα λόγια για την έννοια της παγκοσμιοποίησης. Όπως έχουν επισημάνει πολλοί κοινωνικοί επιστήμονες, η παγκοσμιοποίηση δεν είναι νέο φαινόμενο. Σύμφωνα, μια μία άποψη η πρώτη παγκόσμια οικονομία εμφανίστηκε ήδη από τον 16^ο αιώνα ως ένα σύστημα κρατών που εμπλέκονταν σε οικονομικές ανταλλαγές και ανταγωνισμό χωρίς κανένα από αυτά να είναι ικανό να κυριαρχήσει σε βαθμό που να καταστρέψει τους μηχανισμούς της αγοράς και να επιβληθεί ως *imperium* (ανώτερο). Έκτοτε, φυσικά, η παγκόσμια οικονομία έχει υποστεί βαθιές μεταβολές με σημαντικότερη την εμφάνιση του εθνικισμού και των εθνών κρατών.

Αυτό που αποτελεί χαρακτηριστικό του σημερινού παγκόσμιου συστήματος είναι, πρώτον, η χωρική του έκταση, το γεγονός ότι έχει πλήρως ενσωματώσει όλες τις γεωγραφικές περιοχές του κόσμου και δεύτερον, το πέρασμα από την παγκόσμια παραγωγή αγαθών στην παραγωγή υπηρεσιών. Αυτές οι νέες εξελίξεις είναι αποτέλεσμα τεράστιων προόδων στην ηλεκτρονική τεχνολογία, οι οποίες επέφεραν τη «συμπίεση του χώρου και του χρόνου» και τον γοργό σχηματισμό αυτού που αποκαλείται «παγκόσμιο χωριό».

Αν τώρα εξετάσει κανείς την απόδοση του σημερινού παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, είναι αναμφισβήτητο ότι αυτό έχει δημιουργήσει πρωτοφανή πλούτο. Από την άλλη πλευρά όμως ο πλούτος αυτός έχει κατανεμηθεί πολύ άνισα. Για παράδειγμα, λιγότερα από 12 άτομα στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του παγκόσμιου χωριού έχουν μεγαλύτερο εισόδημα από αρκετές δεκάδες φτωχές χώρες στη βάση της (σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την παγκόσμια φτώχεια). Σε αυτή την τερατώδη κατανομή οφείλεται, εν μέρει τουλάχιστον, το ότι, παρά τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές βελτιώσεις και την εντυπωσιακή αύξηση της παραγωγικότητας, 1,3 δισ. άνθρωποι περίπου το ένα πέμπτο της ανθρωπότητας εξακολουθούν να ζουν σήμερα σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, στερούμενοι επαρκούς τροφής, καθαρού νερού και της στοιχειώδους υποδομής για περίθαλψη και εκπαίδευση.

Η κινητικότητα του κεφαλαίου

Με δεδομένη τη μεγάλη κινητικότητα του κεφαλαίου, στις μανιώδεις προσπάθειές τους να μειώσουν το κόστος, οι πολυεθνικές τοποθετούν ένα μέρος των επενδύσεών τους σε χώρες όπου το εργατικό δυναμικό δεν είναι μόνο φθηνό αλλά και ιδιαιτέρως πειθήνιο. Επιπλέον, καθώς οι φτωχές χώρες επιζητούν απεγνωσμένα επενδύσεις, προσπαθούν να ξεπεράσουν η μία την άλλη προσφέροντας στο ξένο κεφάλαιο όχι μόνο τους κατώτερους δυνατούς μισθούς αλλά και την αναστολή κανόνων και περιορισμών που σχετίζονται με ανθρώπινες συνθήκες εργασίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Το αποτέλεσμα αυτού του είδους του διπλού ανταγωνισμού δεν είναι μόνο μια ευρεία κλίμακα καταστροφή στο περιβάλλον αλλά και η καταστροφή ανθρώπινων

πόρων (και πάλι σύμφωνα με την έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, 250 εκατ. παιδιά, αντί να πηγαίνουν στο σχολείο, εργάζονται με πλήρη απασχόληση και συχνά σε απάνθρωπες συνθήκες). Ένας άλλος σημαντικός μηχανισμός που συνδέει την παγκοσμιοποίηση με τη φτώχεια και την οικολογική καταστροφή έχει να κάνει με πρόσφατες τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις στη γεωργία. Η μαζική χρήση χημικών λιπασμάτων και ζιζανιοκτόνων και οι πλέον πρόσφατες ανακαλύψεις στη βιοτεχνολογία και στη γενετική μηχανική έχουν αυξήσει την αγροτική παραγωγικότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε φαινόταν ότι θα μπορούσε να εξαφανιστεί η μάστιγα της ανθρώπινης πείνας από όλο τον κόσμο. Ωστόσο η αποκαλούμενη «πράσινη επανάσταση» αποδείχθηκε αυταπάτη. Πέραν της τεχνολογίας, σε ό,τι αφορά την πολιτική οικονομία της παραγωγής τροφίμων, οι αυξανόμενες ανισότητες όσο και η ακραία εξειδίκευση έχουν και πάλι δημιουργήσει μια κατάσταση όπου οι φτωχοί καλλιεργητές είναι σε χειρότερη μοίρα από ό,τι προηγουμένως. Παρ' ό,τι η παραδοσιακή αγροτική παραγωγή απέδιδε χαμηλή παραγωγικότητα, συνήθως ο άμεσος παραγωγός είχε τουλάχιστον ένα μικρό κομμάτι γης όπου μπορούσε να καλλιεργεί για ίδια κατανάλωση.

Η «πράσινη επανάσταση» αύξησε πράγματι την παραγωγικότητα και τον πλούτο αλλά, μέσω της κυριαρχίας της μονοκαλλιέργειας και της ταχείας προλεταριοποίησης των αγροτών, οδήγησε σε ακραία ανασφάλεια και σε άθλιες μορφές φτώχειας μεγάλα τμήματα του παγκόσμιου πληθυσμού της υπαίθρου.

Συνολικά η διαδικασία της παραγωγής τροφίμων καταδεικνύει μια μετάβαση από την παραδοσιακή ισορροπία μεταξύ χαμηλής παραγωγικότητας, χαμηλού κινδύνου πείνας και χαμηλής οικολογικής καταστροφής σε μια ανισορροπία μεταξύ υψηλής παραγωγικότητας, ακραίων μορφών φτώχειας και εκτεταμένης οικολογικής καταστροφής.

Εμπόδια από τον καταναλωτισμό

Πέραν του παγκόσμιου οικονομικού ανταγωνισμού και της παγκόσμιας αγροτικής παραγωγής, η δημιουργία μιας παγκόσμιας καταναλωτικής κουλτούρας αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό μηχανισμό που δημιουργεί εμπόδια όχι μόνο στην αποκατάσταση της ισορροπίας της φύσης αλλά και στην απάλειψη ακραίων μορφών φτώχειας.

Η μεγάλη σημασία της επέκτασης και της διεύδυσης των μέσων ενημέρωσης γίνεται φανερή από το γεγονός ότι, στις σημερινές συνθήκες ταχείας υπέρβασης της παραδοσιακής κοινωνίας, τα μέσα αυτά και ειδικότερα η τηλεόραση έχουν γίνει βασικοί παράγοντες δημιουργίας αξιών, ταυτοτήτων και τρόπων ζωής. Επιπλέον, αν αναλογιστούμε ότι λίγα, οικονομικά ισχυρά άτομα ελέγχουν μεγάλα τμήματα των παγκόσμιων ενημερωτικών και τηλεοπτικών δικτύων και ότι αυτά τα άτομα δρουν βάσει κριτηρίων κέρδους και μόνον, τότε καταλαβαίνουμε γιατί δημόσια πρόσωπα (όπως ο Ρούπερτ Μέρντοκ) εμφανίζονται να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στην κοινωνικοποίηση των νέων από ό,τι γονείς, δάσκαλοι και ιερείς μαζί. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η συγκέντρωση αυτού που ο Μπουρντιέ αποκαλεί συμβολικό κεφάλαιο στην πολιτιστική σφαίρα είναι τόσο άνιση και απαράδεκτη όσο και η συγκέντρωση πλούτου στην οικονομική σφαίρα.

Υπό το σημερινό καθεστώς ελέγχου των μέσων ενημέρωσης, δεν δημιουργεί έκπληξη το ότι ο καταναλωτισμός βασιλεύει αδιαφιλονίκητα, ακόμη και ανάμεσα στους φτωχούς της Γης ακόμη, δηλαδή, ανάμεσα και σε εκείνους που δεν έχουν τα μέσα να υιοθετήσουν δυτικούς τρόπους κατανάλωσης. Αυτοί οι άνθρωποι εισέρχονται στην παγκόσμια κουλτούρα κατανάλωσης σε φαντασιακό επίπεδο ενώ, την ίδια στιγμή, αποκλείονται από αυτήν στο επίπεδο της σκληρής οικονομικής πραγματικότητας.

Αυτός ο συνδυασμός φαντασιακής ενσωμάτωσης και πραγματικού αποκλεισμού καταλήγει σε μια κατάσταση όπου οι στερημένοι και περιθωριοποιημένοι θυσιάζουν συχνά βασικές ανάγκες προκειμένου να αποκτήσουν πολυτελή αγαθά που διαφημίζονται στην τηλεοπτική οθόνη. Δημιουργεί επίσης μια κατάσταση όπου οι μη έχοντες είναι εξίσου απρόθυμοι με τους έχοντες να υιοθετήσουν τρόπους ζωής που είναι φιλικόι προς το περιβάλλον. Οι έχοντες αποτελούν μια επιβλητική παγκόσμια καταναλωτική τάξη (περίπου 1 δισ. άνθρωποι) τα πρότυπα κατανάλωσης της οποίας πολύ περισσότερο από ό,τι εκείνα της υπόλοιπης ανθρωπότητας οδηγούν ταχύτατα τόσο στην εξάντληση των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όσο και σε τεράστια περιβαλλοντική καταστροφή. Και καθώς η πλειονότητά τους ζει σε φιλελεύθερα-δημοκρατικά καθεστώτα, χρησιμοποιούν το δικαίωμα ψήφου τους για να διασφαλίσουν την αποτυχία οιασδήποτε σοβαρής προσπάθειας εκ των άνω (μέσω φορολόγησης του πετρελαίου, π.χ.) προς πιο φιλικές για το περιβάλλον πολιτικές.

Κατά συνέπεια, τόσο το ένα έκτο που καταναλώνει σπάταλα όσο και τα πέντε έκτα που, εξαιτίας της παγκόσμιας κουλτούρας κατανάλωσης, επιδιώκουν να το μιμηθούν δημιουργούν ένα αδιέξοδο το οποίο θα προσλάβει εκρηκτικές διαστάσεις από τη στιγμή που οι οικονομίες πολυάνθρωπων χωρών (Κίνα, Ινδία) φθάσουν στο στάδιο της μαζικής κατανάλωσης. Με άλλα λόγια, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός που οδηγεί στη μη τήρηση κανόνων για την προστασία του εργατικού δυναμικού και του περιβάλλοντος, η πολιτική οικονομία της παγκόσμιας αγροτικής παραγωγής που οδηγεί στην προλεταριοποίηση και εξαθλίωση των άμεσων παραγωγών και η καταναλωτική κουλτούρα που τραβά αναπόδραστα στην τροχιά της τόσο τους φτωχούς όσο και τους πλούσιους και οι τρεις αυτοί μηχανισμοί δημιουργούν μια εξαιρετικά αρνητική δυναμική. Παρ' ότι αυτοί οι μηχανισμοί δεν είναι νέοι, στην ύστερη νεωτερικότητα έχουν προσλάβει τεράστιες διαστάσεις και δικαιολογούν αυτούς που βλέπουν τον σύγχρονο κόσμο να κινείται ολοταχώς προς μια αδιέξοδη καταστρεπτική κατεύθυνση.

Γιατί οι αγορές αποτυγχάνουν να προστατεύσουν το περιβάλλον

Η συμβατική οικονομική επιστήμη αποδίδει την κακοδιαχείριση του περιβάλλοντος στην ελαττωματική λειτουργία της οικονομίας της αγοράς, ιδίως στην περίπτωση κατά την οποία οι φυσικοί πόροι ή υπηρεσίες του περιβάλλοντος δεν προστατεύονται επαρκώς από δικαιώματα ιδιοκτησίας. Όταν π.χ. μια επιχείρηση εκκλύει ρύπους σε ένα

ποτάμι, κάνει χρήση των υπηρεσιών του ποταμού χωρίς να πληρώνει γι' αυτές. Με τον τρόπο αυτό όμως προκαλεί βλάβη σε άλλους που αξιοποιούν τις υπηρεσίες του ποταμού για αναψυχή, αλιεία, λήψη νερού, διαβίωση, κ.λπ. Αν ο ποταμός προστατευόταν από δικαιώματα ιδιοκτησίας, κανένας δεν θα μπορούσε να τον χρησιμοποιεί χωρίς τη συγκατάθεση του "ιδιοκτήτη". Ουσιαστικά όλοι οι δυνητικοί χρήστες του ποταμού θα έπρεπε να ανταγωνιστούν μεταξύ τους για τη χρήση του και η αξία των υπηρεσιών του θα προστατευόταν, οπότε σε αυτές θα αποδιδόταν μια μη μηδενική τιμή. Στην περίπτωση που δεν υφίσταται κάποιας μορφής θεσμική προστασία, ο ποταμός θα υφίσταται υπερεκμετάλλευση από τη ρυπαίνουσα επιχείρηση, η οποία κατά τον τρόπο αυτό τον χρησιμοποιεί ως ένα δωρεάν πόρο με μηδενική τιμή. Το πρόβλημα αυτό είναι γνωστό ως "εξωτερικότητα", επειδή η επιχείρηση θεωρεί ότι οι βλάβες που προκαλεί σε άλλους είναι "εξωτερικές" και δεν απασχολούν την ίδια. Επειδή δεν καλείται να "πληρώσει" για τις βλάβες, έχει την τάση να ρυπαίνει σε βάρος άλλων σημαντικών υπηρεσιών από το ποτάμι. Για να λειτουργούν σωστά οι αγορές, όλοι οι πόροι, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών, πρέπει να προστατεύονται με δικαιώματα ιδιοκτησίας (ιδιωτικά ή δημόσια) 1) και να επιβάλλεται μια μη μηδενική τιμή για τη χρήση τους. Ενώ πολλά συνήθη αγαθά και υπηρεσίες αντιμετωπίζονται λιγότερο ή περισσότερο αποτελεσματικά μέσω της αγοράς, για πολλές περιβαλλοντικές υπηρεσίες η διαχείρισή τους από την αγορά είναι δύσκολη λόγω των ιδιαιτεροτήτων τους. 2) Το γεγονός ότι η ατμόσφαιρα αντιμετωπίζεται ως ένας δωρεάν, μη τιμολογημένος, πόρος εξηγεί γιατί δεν παρέχεται κίνητρο στην αγορά για να προστατεύσει τις πολύτιμες υπηρεσίες της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, λόγω της περίπλοκης φύσης των διαφόρων περιβαλλοντικών υπηρεσιών, είναι πολύ πιο δύσκολος ο καθορισμός των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας προκειμένου να διασφαλιστεί η επαρκής προστασία τους.

Συχνά οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες συνάδουν με την παροχή δημόσιων αγαθών, επειδή η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος επηρεάζει πολλά άτομα ταυτόχρονα και επομένως τα άτομα δεν έχουν θέληση πληρωμής για ένα καθαρότερο περιβάλλον, καθώς προσδοκούν να αποκομίσουν οφέλη από άλλους οι οποίοι θα πληρώσουν. Σε περίπτωση αποτυχίας της αγοράς λόγω των κακώς καθορισμένων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, συχνά η λύση έγκειται στον καλύτερο καθορισμό και στην καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων επί του συναφούς πόρου. Για πολλές περιβαλλοντικές υπηρεσίες όμως, τα συνήθη δικαιώματα ιδιοκτησίας δεν μπορούν να

καθοριστούν και, ακόμη και όταν αυτό είναι εφικτό, μπορεί να μην αποτελεί κατάλληλο τρόπο προστασίας τους. Οι λειτουργίες και οι χρήσεις της ατμόσφαιρας δεν μπορούν να εκχωρηθούν σε ιδιώτες προς πώληση και κατανάλωση ανάλογα με τις επιθυμίες τους. Η ατμόσφαιρα δεν διαθέτει φυσικά όρια που να δηλώνουν την εξάντληση των πόρων. Ενώ υπάρχουν αυτά τα είδη αποτυχίας της αγοράς, τα οικονομικά του περιβάλλοντος επιδιώκουν να προσδιορίσουν ποια είναι η “σωστή χρήση” ή η “σωστή μέριμνα” για το περιβάλλον. Ποιες ουσίες επιτρέπεται να εκλύονται στην ατμόσφαιρα και σε ποιες ποσότητες; Ποιες είναι οι αποδεκτές χρήσεις της ατμόσφαιρας; Πώς αποφασίζεται ποιος πρέπει ή δεν πρέπει να χρησιμοποιεί την ατμόσφαιρα για να εκλύει ουσίες; Στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, το ερώτημα λαμβάνει την εξής μορφή: ποιά ποσότητα αερίων του θερμοκηπίου ή ποιας έντασης κλιματική αλλαγή πρέπει να επιτραπεί; Οι οικονομολόγοι επιχειρούν να απαντήσουν σε ανάλογα ερωτήματα προσπαθώντας να προσδιορίσουν τη ζημία ή το κόστος που θα προκύψει από την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου και να τα συγκρίνουν με το κόστος μείωσης των εκπομπών. Αν οι οικονομολόγοι μπορούν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό του ορθού ή του αποδεκτού μεγέθους εκπομπών, το επόμενο ζήτημα είναι συνήθως να προσδιοριστεί η πιο αποτελεσματική ή η χαμηλότερου κόστους μέθοδος επίτευξης αυτού του μεγέθους.

Ιδιαιτερότητες των οικονομικών της κλιματικής αλλαγής

Τα αίτια και οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι παγκόσμια. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή ανεξάρτητα από την περιοχή και τη δραστηριότητα από την οποία προέρχονται. Παρόλο που κάθε χώρα και κάθε τομέας της οικονομίας μπορεί να εκλύει διαφορετικές ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου, η επίπτωση της έκλυσης ενός επιπλέον τόνου αερίων του θερμοκηπίου είναι ίδια ανεξάρτητα από την προέλευσή του. Μάλιστα, οι επιπτώσεις είναι παγκόσμιες και όχι επικεντρωμένες στη χώρα εκπομπής. Σχεδόν όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες και οι τομείς της οικονομίας συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, καθιστώντας την κλιματική αλλαγή πρωτοφανή ως προς το εύρος των εμπλεκόμενων δραστηριοτήτων. Ομοίως, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι τόσο εκτεταμένες ώστε κανένας τομέας της οικονομίας και της κοινωνίας να μην παραμένει ανέπαφος. Οι μεταβολές των τοπικών κλιματικών

συνθηκών εξαιτίας της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους, όμως εξαρτώνται σε κάθε περίπτωση από το παγκόσμιο κλιματικό σύστημα και τον τρόπο με τον οποίο αυτό επηρεάζεται από τη συσσώρευση εκπομπών σε παγκόσμια κλίμακα. Το ότι η κλιματική αλλαγή εξαρτάται από τη συσσώρευση εκπομπών διαχρονικά έχει μεγάλη σημασία για την οικονομική ανάλυση αλλά και για τη χρονική διαδοχή των επιθυμητών μειώσεων των εκπομπών. Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής εκτυλίσσονται επί μακρό χρόνο και επιμένουν για πολύ μεγάλες χρονικές περιόδους. Τα αέρια του θερμοκηπίου παραμένουν στην ατμόσφαιρα για εκατοντάδες χρόνια και το κλιματικό σύστημα αντιδρά αργά στις αυξημένες συγκεντρώσεις. Επίσης, οι χρονικές υστερήσεις και η αδράνεια καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιδρούν το περιβάλλον, η οικονομία και η κοινωνία στην κλιματική αλλαγή. Απαιτείται γνώση αυτών των σύνθετων χρονικών προτύπων για την κατανόηση των επιπτώσεων και τη διαμόρφωση ορθής πολιτικής. Ένα ιδιαίτερα δύσκολο ζήτημα είναι η μορφή της διαχρονικής διασποράς του οφέλους και της ζημίας. Το μεγαλύτερο μέρος των πιθανών ζημιών λόγω της κλιματικής αλλαγής θα επιβαρύνει τις μελλοντικές γενεές, ενώ το κόστος για την ανάληψη δράσης πρέπει να το επωμιστούν οι παρούσες γενεές. Ο χαρακτήρας και το μέγεθος της αβεβαιότητας που είναι συνυφασμένη με την κλιματική αλλαγή, καθώς και οι επιπτώσεις της, επιβάλλουν χειρισμό του κινδύνου και της αβεβαιότητας, πράγμα που αποτελεί σημαντική πρόκληση και βασικό στοιχείο της ανάλυσης των οικονομικών της κλιματικής αλλαγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ πολλές πτυχές των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής είναι αβέβαιες, υφίσταται συμφωνία σχεδόν όλων των επιστημόνων ότι η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή όντως συμβαίνει, και ταυτόχρονα υπάρχει ομοφωνία και σχετικά με το εύρος των αναμενόμενων αυξήσεων της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη. Αυτό δεν μειώνει τη μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με πολλές πτυχές της κλιματικής αλλαγής και τις επιπτώσεις της, όπως π.χ. σε πόσο υψηλά επίπεδα μπορεί να φθάσει η θερμοκρασία, ποια πιθανότητα αποδίδεται στο ενδεχόμενο καταστροφικής κλιματικής αλλαγής, πώς οι διάφορες χώρες θα προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή, ποια η φύση και η έκταση των φυσικών και οικονομικών ζημιών, κ.λπ.

Υπολογίζοντας το κόστος και το όφελος

Μεγάλο μέρος της ανάλυσης που είναι προσανατολισμένη στη χάραξη πολιτικής και αφορά στα οικονομικά της κλιματικής αλλαγής στηρίζεται σε ένα συγκεκριμένο ηθικό πλαίσιο που βασίζεται στη συνήθη Οικονομική της Ευημερίας. Όταν αποφασίζεται μια πορεία δράσης, σχεδόν ενστικτωδώς σταθμίζεται το πιθανό κόστος και όφελος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του τρόπου σκέψης είναι η συχνή αμφιταλάντευση για το κατά πόσον αξίζει να χρησιμοποιηθεί η πυρηνική ενέργεια, να κατασκευαστεί ένα στάδιο ή ένας δρόμος ή να επιβληθούν ρυθμίσεις σχετικά με διάφορους ρύπους. Ένα θεμελιώδες ερώτημα για τα οικονομικά της κλιματικής αλλαγής είναι και κατά πόσον το κόστος δράσης για να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι μικρότερο από το όφελος της αποτροπής της κλιματικής αλλαγής ή το κατά πόσον πρέπει να ληφθούν γενναία μέτρα ή να ακολουθηθεί μια πιο σταδιακή προσέγγιση. Το κόστος δράσης πρέπει να συγκριθεί με το κόστος απραξίας, μέσα από μια περίπλοκη σύγκριση. Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με πολλά θέματα: την τεχνολογία που θα είναι διαθέσιμη στο μέλλον και το κόστος της, την ικανότητα των κοινωνιών και των οικοσυστημάτων να προσαρμόζονται, την έκταση των ζημιών λόγω της κλιματικής αλλαγής, τις καιρικές συνθήκες, το ύψος της θερμοκρασίας, το κατά πόσον θα υπάρξουν σημεία καμψής ή κατώτατα σημεία πέραν των οποίων μπορούν να υπάρξουν καταστροφικές επιπτώσεις, κ.λπ. Ενώ υπάρχει ευρεία ομοφωνία μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με το ότι πράγματι θα επέλθει κλιματική αλλαγή λόγω συσσώρευσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υπάρχει πολύ λιγότερη συμφωνία μεταξύ των οικονομολόγων σχετικά με τα οικονομικά της κλιματικής αλλαγής και την επιλογή των κατάλληλων μέτρων. Ο τρόπος με τον οποίο σταθμίζονται και συγκρίνονται οι μελλοντικές ζημιές λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας σε σχέση με το κόστος λήψης μέτρων μείωσης των εκπομπών επανεξετάζεται έτσι ώστε να ενισχύει την επιχειρηματολογία υπέρ της δράσης. Οι συνέπειες της κατανομής των επιπτώσεων και του κόστους ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς, σήμερα και στο μέλλον, είναι ένας επιπλέον κρίσιμος παράγοντας για τη λήψη απόφασης για δράση. Ο τρόπος με τον οποίο οι οικονομολόγοι υπολογίζουν τις μη αποτιμώμενες από την αγορά επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές υπηρεσίες και την υγεία έχει επίσης μεγάλη σημασία. Αν δεν ληφθούν εγκαίρως μέτρα μείωσης των εκπομπών, υπάρχει κίνδυνος αύξησης του κόστους για τη μείωση των εκπομπών στο μέλλον, καθώς θα είναι δύσκολο να

αντικατασταθεί μεγάλος όγκος πάγιου κεφαλαίου που έχει επενδυθεί και δεσμεύει την οικονομία σε υψηλά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Βιβλιογραφία

- www.tovima.gr
- www.bankofgreece.gr
- www.wikipedia.gr